

Innkomne forslag

Vedtatt på AUFs 55. ordinære landsmøte,
16. oktober 2016

INNHOLD

En skole for framtida	3
Et grønnere Norge	7
Inkludering i et mangfoldig Norge	9
Frihet fra krig og okkupasjon	12
En landbrukspolitikk for framtida	16
LHBTI – Frihet til å være seg selv	18
Samepolitisk uttalelse	21
Valgseier 2017	22
Økt livskvalitet for mennesker med nedsatt funksjonsevne	23
Regionreform	24
Kriminalomsorg og rehabilitering	25
Helseuttalelse	27
Ja til kjønnspoeng	28

1 **En skole for framtida**

3 **Fellesskolen inn i framtida**

4 En bred og mangfoldig fellesskole har alltid vært et viktig prosjekt for
5 Arbeiderbevegelsen. Gjennom skoleverket skal alle elever få samme muligheter. Den
6 norske fellesskolen må i større grad være med på å utjevne forskjeller i samfunnet,
7 blant annet mellom kjønn og mennesker med ulike sosioøkonomiske bakgrunn.
8 For å kunne tilpasse opplæringen slik at alle elever kan nå sitt potensiale, må vi
9 frigjøre tiden til læreren slik at de har mulighet til å bruke tiden sin på det de er best
10 på – å overføre kunnskap. For å få til dette må vi sikre en skole for alle i offentlig regi.
11 Morgendagens arbeidsliv vil stille stadig tøffere krav til omstilling og innovasjon.
12 Derfor må vi skape verdens beste skole for våre elever. Dagens førsteklasinger vil
13 være norske arbeidstakere frem til 2075. Det er ikke skolens rolle å forutse fremtiden,
14 men sørge for at vi utdanner barn med evnen til å lære, kritisk tenkning, utforske og
15 skape, samarbeide, kommunisere, samhandle og delta aktivt i samfunnslivet. Den
16 sterke norske fellesskolen skal forberede og utdanne morgendagens arbeidstakere for
17 kunnskapssamfunnet. Kunnskap skal ikke være forbeholdt noen få, men gjennom
18 fellesskolen sikre alle en lik rett til utdanning.

20 **AUF vil:**

- 21 • Videreutvikle og verne om den sterke norske offentlige fellesskolen.
- 22 • Hindre oppstart av nye privatskoler.
- 23 • At konsesjoner til privat skoledrift skal være tidsbegrenset, med krav om ny
24 søknadsprosess og mulighet til demokratisk innvirkning.
- 25 • Styrke utdanningsdirektoratet og tilsynet med eksisterende privatskoler innen
26 norsk utdanning.
- 27 • At kommuner og fylkeskommuner skal ha vetorett mot etablering av skoler
28 som ikke er offentlige.
- 29 • Verne om gratisprinsippet og derfor legge ansvaret på skoleverket for å dekke
30 elevens reelle behov for skoleutstyr.
- 31 • Innføre en nasjonal lærernorm.
- 32 • Øke antall pedagoger i den norske skolen.

34 **Innholdet i framtidens skole**

35 Behovet for kompetanse i fremtidens arbeidsliv vil i mye større grad være preget av
36 anvendelse av kunnskap, og behov for at ansatte tilegner seg ny kunnskap i løpet av
37 sin arbeidskarriere. En kritisk gjennomgang av kompetansemålene og læreplanene er
38 helt avgjørende for lærerens undervisning og elevenes læring. AUF mener at
39 læreplanene må gjennomgås, revideres og tilpasses for fremtiden. AUF mener derfor
40 at antall kompetansemål i læreplanen må reduseres kraftig. Kompetansemålene må i
41 større grad enn i dag gjenspeile det kompetansebehovet vi har i samfunnet i dag og i
42 fremtiden. De fagspesifikke kompetansemålene må i større grad enn i dag gjenspeile
43 de overordnede målene for opplæring i skolen.

44
45 AUF er sterkt i mot et kvantitativt syn på vurderingssituasjoner i skolen. Antall
46 vurderingssituasjoner representerer ikke nødvendigvis kunnskapsnivået. Det er
47 hvordan en vurderingssituasjon blir presentert, formidlet og prosessert av lærer og
48 elev, som har avgjørende betydning for kunnskapsnivået.

50 **AUF vil:**

- 51 • Ha en helhetlig gjennomgang og revidering av læreplanene i norsk skole.
- 52 • At antall fagspesifikke kompetansemål i skolen reduseres kraftig.
- 53 • At det i større grad legges til rette for dybdeløring i skolen.
- 54 • Bevare og styrke praktiske- og estetiske fag i skolen.
- 55 • At det skal utvikles vurderingsveiledninger til fornyede læreplaner. Dette skal
- 56 skje parallelt med fornyelsen av læreplanene.
- 57 • At satsningen fra Utdanningsdirektoratet om god undervisningsvurdering og
- 58 vurdering for læring må fortsette.
- 59 • Prioritere tidlig innsats med hovedvekt av spesialundervisning fra 1. Til 5.
- 60 Trinn i grunnskolen.
- 61 • Videreutvikle og styrke mulighetene for forsering i alle basisfagene gjennom
- 62 grunnskolen og videregående.
- 63 • At lærerplanene i så stor grad som mulig bør unngå unødvendig overlapping
- 64 mellom de ulike fagene.
- 65 • Videreutvikle tilbudet med fordypning i matematikk på ungdomstrinnet.
- 66 • At sluttvurdering i form av standpunktkarakterer skal baseres på den
- 67 kompetansen eleven viser ved avslutningen av oppløringen i faget.
- 68 • At alle fylker oppretter gratis sommerskoler for de som har strøket i fag og for
- 69 de som ønsker å bruke sommerferien på å lære mer.
- 70

71 **Framtidas IKT-løft i den norske skolen**

72 For å sikre at norsk skole er tilstrekkelig forberedt på den teknologiske utviklingen
73 mener AUF at alle utdanningsnivå må settes i stand for å møte denne utfordringen.
74 AUF vil ha en helhetlig gjennomgang og oppgradering av den teknologisk
75 infrastrukturen i norsk skole. Undervisningen må i langt større grad tilpasses det 21.
76 Århundre med bruk av digitale læremidler i alle fag. Omfattende forskning peker på
77 viktigheten av at skolen legger til rette for utvikling kreativitet samt vilje og evne til å
78 utforske og skape. AUF mener derfor at IKT og koding må blir en del av
79 lærerutdanningen.

80

81 **AUF vil:**

- 82 • Sette i gang et nasjonalt digitalt skoleløft .
- 83 • Ha en helhetlig gjennomgang og oppgradering av den teknologiske
- 84 infrastrukturen i hele grunnskolen og videregående utdanning.
- 85 • Ha koding inn i læreplanen og IKT som en grunnleggende kompetanse på lik
- 86 linje med basisfagene.
- 87 • At digital kompetanse må bli en del av lærerutdanningen.
- 88 • Øke bruken av digital hjelpemidler i vurderingssituasjoner.
- 89 • Bruke internett i eksamenssituasjoner der det er formålstjenlig.

90 **Språkoppløring for framtida**

91 Språk er nøkkelen til å lære og til å kunne klare seg i samfunnet. AUF mener det er
92 alvorlig at mange barn går ut av skolen uten å kunne lese og skrive skikkelig. AUF
93 ønsker å styrke språkoppløring med hovedvekt på de første årene. Vi ønsker en
94 lesegaranti med innhold som sikrer at elever lærer å lese. God morsmålsundervisning
95 gjennom skoleløpet sikrer at elevene får mulighet til å prestere i norsk og andre fag.
96 God språkkunnskap vil være et viktig verktøy i framtidens arbeidsliv. Vi må sikre at
97 elevene har en god grunnleggende språkkunnskap også i fremmedspråk. AUF ønsker

98 en reformering av fremmedspråk i skolen. I en stadig mer globalisert verden er
99 fremmedspråk et fortrinn i arbeidsmarkedet.

100

101 **AUF vil:**

- 102 • Gjøre engelskfaget obligatorisk gjennom hele videregående, og flette engelsk
103 inn i fag der det er relevant .
- 104 • Modernisere fremmedspråksundervisningen og tilby relevant språkopplæring
105 basert på arbeid- og næringslivets behov.
- 106 • At det ved studiespesialiserende linjer hvor 2. Fremmedspråk er obligatorisk
107 skal være mulig å søke om fritak om man har individuell opplæringsplan.
- 108 • Vurdere start med 2 . fremmedspråk tidligere i skoleløpet.
- 109 • Andre studieretninger enn studiespesialiserende skal tilby 2.fremmedspråk
110 som et frivillig valgfag.
- 111 • At muntlig kompetanse og kommunikasjon skal være et kompetansemål innen
112 alle relevante fag.
- 113 • At fagene norsk og engelsk fordypning i ungdomsskolen gir elevene
114 fordypning i faget utover det som læres i det ordinære faget.

115

116 **Fraværgrensa**

117 Fra og med skoleåret 2016/2017 har regjeringen innført en nasjonal fraværgrensa.
118 Dette er en svært rigid ordning som ikke ivaretar de svakeste elevene. Vi frykter disse
119 vil rammes hardest og presses ut av skolen med dagens ordning. Fastleger har
120 opplevd et rush av elever, som risikerer å stryke i et fag om de ikke får en legeattest.
121 Dette virker mot sin hensikt. AUF mener vi må ha tillit til at læreren kan finne
122 hensiktsmessige løsninger selv. Vi mener regjeringas fraværgrensa starter i feil ende
123 og vi vil heller sette i gang tidlige tiltak som forhindrer fravær. AUF mener at det
124 eksisterende lovverket for fravær må revideres og klargjøres, og at dagens rigide
125 fraværgrensa fjernes.

126

127 **AUF vil:**

- 128 • Fjerne den nasjonale fraværgrensa.
- 129 • Ha en helhetlig gjennomgang av lovverket knyttet til deltakelse og fravær i
130 norsk skole.
- 131 • Gjennomføre forskningsprosjekter om fravær i skolen for å innhente mer
132 kunnskap om hva som faktisk fungerer mot fravær.
- 133 • Ha en nasjonal gjennomgang av lærerfrie timer, slik at retningslinjene blir like
134 over hele landet.
- 135 • At elever skal kunne stryke timesfravær, og ikke bare dager.
- 136 • Innføre politisk fravær i ungdomsskolen.

137

138 **Seksualundervisning**

139 AUF mener at seksualundervisningen i norsk skole er mangelfull. Undervisningen må
140 i langt større grad belyse sex på en mer relevant måte for alle kjønn og legninger.
141 Seksualitet er mer enn bare sex. Det handler om ansvar, tillit, grensesetting, forhold
142 til egen og andres kropp. Seksualundervisningen må spesielt belyse grensesetting,
143 voldtekt og andre problemstillinger knyttet til alkohol, ungdomstid og seksualitet.

144

145 Det tar i gjennomsnitt 17 år å fortelle om seksuelle overgrep i nære relasjoner.
146 Allerede i barnehagen burde det settes inn ressurser og kunnskap om grensesetting
147 om egen kropp for å sikre at barn allerede i barnehagealder kan identifisere et

148 seksuelt overgrep dersom det oppstår og si ifra, i likhet med Barneombudets
149 anbefalinger.

150

151 **AUF vil:**

- 152 • Styrke seksualundervisningen i skolen gjennom å sikre undervisning om
153 LHBTI, grensesetting, vold i nære relasjoner, respekt for hverandres kropp, og
154 ha bredere kunnskap om at det finnes mange seksuelle og kjønnsmessige
155 måter å identifisere seg på.
 - 156 • Ha fokus på grensesetting og seksuelle minoriteter allerede i barnehagen.
 - 157 • Ha seksualundervisning gjennom hele skoleløpet.
- 158

159 **Mobbing**

160 Vi vil ha en skole med nulltoleranse for all form for mobbing. Ungdataundersøkelse
161 viser en økning i antall elever som opplever mobbing på skolen. Dette viser at vi
162 trenger mer kunnskap om årsakene til mobbing og å innføre tiltakene vi allerede vet
163 fungerer. Mobbing er et komplekst tema som krever et sett av tiltak og ansatte med
164 trygghet og kompetanse nok til å gripe inn når mobbing skjer. AUF mener alle
165 fylkeskommuner skal ha en kompetanse knyttet til å håndtere mobbing. Djupedal-
166 utvalget peker på skoleledelse som et av de viktigste punktene for å skape et godt og
167 trygt læringsmiljø for alle. AUF mener fylkeskommunen skal ha mulighet til å sette
168 enkeltskoler under administrasjon om man får rapport om dårlig psykisk helse og
169 høyt nivå av mobbing, og ikke viser tilstrekkelig forbedring innen områdene.
170 Administrasjonsperioden skal brukes til håndtering av konkrete mobbesaker og
171 kompetanseheving for sittende skoleledelse i hvordan håndtere tilfeller av mobbing
172 på sin skole.

173

174 **AUF vil:**

- 175 • Systematisk heve kompetansen hos alle ansatte i skolen om deres ansvar og
176 mulig tiltak når mobbing skjer.
 - 177 • Innføre et tverrfaglig miljøteam på skoler som jobber med å bedre
178 skolemiljøet.
 - 179 • At alle fylkeskommuner skal ha et eget kompetanseteam knyttet til psykisk
180 helse og mobbing.
 - 181 • At alle kommuner skal ha et beredskapsteam mot mobbing.
 - 182 • At skoler som viser gjentakende svake mobberesultater i elevundersøkelsen
183 kan settes under administrasjon.
 - 184 • At håndhevingsmyndighetene legges til et sentralt plassert organ hos
185 Barneombudet.
 - 186 • At dagens klageinstans flyttes til Barneombudet.
 - 187 • At barneombudet får et utvidet mandat og utvidede ressurser til å etablere en
188 enhet som kan saksbehandle raskt.
 - 189 • At alle fylker skal ha et mobbeombud, men kan selv velge hvordan de vil
190 organisere det.
 - 191 • At staten øremerker midler til fylkeskommunene for å fullfinansiere
192 mobbeombudene.
 - 193 • Gi barneombudet et overordnet ansvar for de regionale mobbeombudene.
- 194

195 **Et grønnere Norge**

196

197 AUF mener endringene i dagens klima, miljø- og energipolitikk må begynne nå. AUF
198 mener tiden er inne for å skjerpe kravene til den fossile industrien, og gjøre den
199 fornybare industrien til katalysatoren i fremdriftens næringsliv. Det betyr at man
200 trenger mer ressurser til forskning og utvikling, en omstilling av dagens fossile
201 industri, en utfasing av petroleumsvirksomheten, en mer utslippsfri transportsektor
202 og man må gjøre Norge til Europas grønne batteri.

203

204 **Et taktskifte fra petroleumspolitikken**

205 Av Norges samlede klimagassutslipp genereres over en fjerdedel fra utvinningen av
206 olje og gass. Samtidig produseres det 20 ganger mer fossil enn fornybar energi.
207 Dersom Norge skal være et land med en differensiert økonomi og dersom vi ønsker å
208 opprettholde våre internasjonale klimaforpliktelser, er det på tide med en omstilling
209 og utfasing av petroleumindustrien, med mål om utfasing innen 2035. Dette betyr
210 også at Lofoten, Vesterålen og Senja gis et varig vern for petroleumsvirksomhet.
211 Dette må skje samtidig som ny, fornybar industri får bedre støtteordninger og
212 oppstartsmidler.

213

214 Stadig flere sårbare havområder er under press fra oljebransjen, og vi ser nå at
215 områder opp mot Arktis og iskanten er med i konsesjonsrundene. AUF mener det er
216 på tide å sette klima foran økonomiske hensyn, og dermed ikke dele ut flere
217 konsesjoner på norsk sokkel, ei heller flere lete- og prøveboringstillatelser. AUF
218 mener at TFO-ordningen må avskaffes.

219

220 Oljenæringen blir i dag subsidiert med mange milliarder kroner. De har en
221 skatteordning, der staten dekker 78 % av kostnadene de har til letning, en risiko det
222 ikke tas for landbasert industri. I tillegg får oljeselskaper avskrive sine verdier på
223 halvparten av normal tid, samt at de har et eget særfradrag hvor store deler av
224 driftsmidlene blir avskrevet. Disse ordningene gjør det kunstig lønnsomt å lete etter
225 olje på store deler av sokkelen. Som en del av utfasingen av norsk oljeindustri, ønsker
226 AUF å avvikle disse ordningene.

227

228

AUF vil:

229

- At dagens subsidieordning til fossil energi avvikles, og at de fornybare næringene sikres gode subsidieordninger og rammevilkår.
- At næringer som driver med fossil industri avvikles, noe som betyr at nye områder ikke skal åpnes for petroleumsvirksomhet, og opprettelse av nye gasskraftverk må stanses, herunder et varig vern av Lofoten, Vesterålen og Senja.

234

235

236 **Norsk næringsliv og industri – kompetanse og muligheter**

237 Norsk industri har i dag en verdensledende rolle innenfor offshoreaktivitet, kunnskap
238 og teknologi som brukes verden over. Denne kunnskapen må vi overføre til andre
239 sektorer, slik at vi kan bli ledende på veien mot et fornybart samfunn.

240

241 Norge har i dag store anerkjente forskningsmiljøer og en industri som er i front i
242 forsknings- og utviklingsarbeidet (FoU). Hvis Norge skal lykkes i en omstilling til et
243 fornybart samfunn må FoU-arbeidet bli mer målrettet for å finne morgendagens
244 energiløsninger. Staten må gi mer ressurser til FoU-arbeid på bærekraftige og

245 fornybare løsninger for energi- og kraftbehovet, og hvordan man kan bruke dagens
246 offshoreteknologi i dette arbeidet.

247

248 **AUF vil:**

- 249 • At FoU-arbeidet må gis mer ressurser for å sikre attraktive og bærekraftige
250 arbeidsplasser.
- 251 • At fornybare næringer i større grad mottar subsidier fra staten og at midler som
252 spares på å kutte subsidier til oljenæringa skal øremerkes fornybare næringer.
- 253 • At Norge må få et statlig investeringselskap som kan være med på å utvikle
254 bedrifter og arbeidsplasser basert på grønne ressurser. Et slikt selskap skal kunne
255 gå inn som en eier i aktuelle selskapene, og stille med midler til alt fra forskning
256 til kommersialisering.
- 257 • At både forskningsmidler og utdanningssystemet må innrettes slik at vi kan gripe
258 mulighetene til fremtidsrettet satsing på Norges jord- skogressurser.
- 259 • At Norge må gå i en grønn retning, som utnytter kompetanse fra
260 petroleumsnæringen.
- 261 • At det innføres en Kompensasjonsordning for vindkraftverk på lik linje med
262 vannkraftverk.

263

264 **En reform av transportsektoren**

265 AUF mener at man skal ha et nullvekstmål i personbiltrafikken i Norge. Dette betyr at
266 all økning i transport skal foregå kollektivt, gående eller syklende.

267

268 Veitrafikken står for omlag 19% av norske klimagassutslipp. Vi ser dermed at
269 veitrafikken er en betydelig bidragsyter til klimaendringene og bidrar til stor lokal
270 luftforurensing mange steder, enkelte steder dødelig. En omlegging i veitrafikken
271 innebærer å få mer godstransport over på skinner og kjøler og det innebærer at folk
272 motiveres til å benytte andre transportmidler enn bilen.

273

274 AUF vil at det skal gjøres lettere å velge bort bilen som fremkomstmiddel der det er
275 mulig, både gjennom en styrkning av kollektivtilbudet i hele landet og rundt de store
276 byene og gjennom bruk av restriktive tiltak som for eksempel tids- og
277 miljødifferensierte bomsatser, og si nei til veiutbygging rundt de store byene. Det er
278 avgjørende at dagens transport går over til å benytte seg av fornybar energi og krever
279 at all kollektivtrafikk innen 2025 skal benytte seg av null- eller lavutslippsteknologi,
280 klimanøytralt drivstoff eller elektrifiseres.

281

282 **AUF vil:**

- 283 • At det opprettes en nasjonal støtteordning for elektrifisering av offentlig
284 transport.
- 285 • Ha som prinsipp at el-biler skal beholde sin særposisjon i utforming av vei- og
286 bilavgifter.
- 287 • Forbedre infrastrukturen av alternativt drivstoff med mål om at det skal finnes
288 el-ladestasjon og mulighet for å fylle alternativt drivstoff på hver
289 bensinstasjon i hele landet.
- 290 • At kollektivtrafikken i 2025 som hovedregel benytter null-
291 eller lavutslippsteknologi eller klimanøytralt drivstoff.
- 292 • Forby salg av nye fossildrevne transportmidler innen 2025.
- 293 • At staten skal ta opp mot 80 % av utbyggingskostnadene i kollektivprosjekter d
294 er den samfunnsøkonomiske gevinsten er stor.

- 295 • Ha miljøvennlig arealplanlegging der man skal legge til rette for minst mulig
296 privatbilisme.
297 • Ha en elektrifisering av alle jernbanestrekninger i Norge.
298 • Ha fullskala bioraffineri i Norge, slik at det også produseres biodrivstoff i
299 Norge basert på skog.
300

301 **Avfallshåndtering**

302 Et grønnere Norge kommer ikke bare som del av store omlegginger i samfunnet og
303 ikke mint valgene vi gjør hver eneste dag som innbyggere. AUF mener det er et mål å
304 gjøre det enklere for folk å velge miljøvennlig.
305

306 AUF ønsker at fokuset på gjenvinning i private husholdninger må økes. AUF mener at
307 pantesatsen for tomflasker må økes og glassflasker må inkluderes i ordningen. For
308 AUF er det også et mål at andre gjenstander enn i dag må omfattes av et
309 panteregulverk.
310

311 Bio-CCS utnytter karbonfangstteknologi for å fjerne karbon fra naturens kretsløp, slik
312 at CO₂ ikke slippes ut i atmosfæren. Klemetsrudanlegget i Oslo har utviklet
313 fangstteknologi som gjør det mulig å lagre utslipp fra avfallsplassen, noe som bør
314 implementeres over resten av landet. Det bør også arbeides for at avfallsanlegg
315 produserer biodrivstoff av avfallet de mottar.
316

317 Totalt i Norge kastes det 361.000 tonn mat hvert år, hvorav 130.000 tonn kommer
318 fra butikker, grossister og matindustrien. AUF mener derfor tiden er inne for å gjøre
319 som i Frankrike der det i 2015 ble vedtatt ved lov å kaste spiselig mat, selv om den
320 har gått ut på dato. Denne maten bør gis til veldedige formål og matsentraler.
321

322 **AUF vil:**

- 323 • Doble dagens pantesatser og inkludere ordningen til å gjelde flere gjenstander.
324 • Arbeide for at alle kommuner i Norge resirkulerer restavfall, matavfall og plast
325 i husholdninger og offentlige bygg.
326 • At staten tar del som utvikler av karbonfangstteknologi til
327 energigjenvinningsanlegg slik at dette kan implementeres over hele landet.
328 • Innføre forbud for dagligvarebutikker, grossister og matprodusenter å kaste
329 spiselig mat.
330 • Etablere fordelingssentraler for mat i de største norske byene med offentlig
331 finansiering.
332 • Gi fritak for alle avgifter på mat som gis bort til veldedige formål.
333
334

335 **Inkludering i et mangfoldig Norge**

336

337 **Ankomst Norge**

338 Mennesker på flukt er i en ekstraordinær sårbar situasjon. Det er samfunnets
339 oppgave å legge til rette for at møtet med Norge blir tryggest mulig, og at
340 menneskerettighetene og menneskene ivaretas Ankomstfasen bør fungere bedre for å
341 sikre integrering og inkludering i det som for mange er deres nye hjemland. Da er vi
342 avhengige av at de ulike offentlige instansene makter å behandle asylsøknader
343 effektivt samtidig som det bevarer den enkeltes rettsikkerhet. Dette er for veldig

344 mange det aller første møtet de har med det norske samfunnet, og AUF mener man
345 må sørge for at det styrker deres tillit til fellesskapet. Det krever at vi tenker nytt.

346 **AUF vil:**

- 347 • At UDIs anbefalte helsesamtale bør omfatte en plan for videre oppfølging når
- 348 asylsøker blir flyttet til mottak og/eller bosatt i en kommune.
- 349 • At organisasjoner som særlig arbeider med å styrke asylsøkere og flyktningers
- 350 rettsikkerhet skal få mer økte økonomiske rammer.
- 351 • At politiets ID-arbeid økonomiske rammer og årsverk skal styrkes.
- 352 • Forenkle saksbehandling og hurtigløp for asylsøkergrupper hvor
- 353 sannsynligheten for innvilgelse av beskyttelsesbehov er sannsynlig.
- 354 • At det må være tilstrekkelig språkkompetanse i alle ledd av den første
- 355 mottaksfasen slik at asylsøkere får nødvendig informasjon.
- 356

357 **Tiden i mottak**

358 For AUF er det et mål at ventetiden i mottak skal være kortest mulig. I dag tilbringer
359 mange altfor lang tid i mottak, med minimalt av innhold og aktivitet. Vi mener det er
360 nødvendig med en omlegging av mottakssystemet og UDIs innholdskrav i mottakene.
361 Det bør være et uttalt mål at beboere aktiviseres og blir inkludert i sine lokalsamfunn.
362 AUF mener alt av gode krefter bør involveres i dette arbeidet, som for eksempel
363 interesseorganisasjoner, frivillige, næringsliv. Mottakene og kommunene må strekke
364 seg langt for å tilby gratis fritidstilbud til alle barn i mottak.

365 **AUF vil:**

- 366 • Endre kravene for tilbudet i mottak til å inneholde norskopplæring, idrett,
- 367 kultur og annen frivillighet, samt legge til rette for kostnadsfrie
- 368 fritidsaktiviteter for alle barn i mottak.
- 369 • At enslige mindreårige asylsøkere ikke skal plasseres på ordinære mottak og at
- 370 omsorgen for de som er under 18 år skal ligge hos barnevernet, slik at barna er
- 371 sikret ansatte med god og barnefaglig kompetanse.
- 372 • At enslige mindreårige asylsøkere skal ha rett på en kvalifisert hjelpeverge
- 373 gjennom hele ankomst- og asylprosessen.
- 374 • Avskaffe ordningen med midlertidig opphold for enslige mindreårige
- 375 asylsøkere.
- 376 • Styrke rammevilkårene for frivillige organisasjoner som driver aktiviteter i
- 377 mottak.
- 378 • At asylsøkere gis midlertidig arbeidstillatelse, så lenge identitet er
- 379 sannsynliggjort.
- 380 • Reversere kuttet i økonomiske satser for asylsøkere.
- 381 • Utvikle en felles kvalitetsstandard for mottak som inneholder krav til
- 382 utforming og tjenester samt bemanningsnorm.
- 383 • Evaluere pilotprosjektet med 4-5 integreringsmottak slik at det ikke dannes A
- 384 og B mottak, og anser det som en forutsetning at tiltak som bedre
- 385 språkopplæring, kompetanseheving, arbeidstrening og barnehageplass for
- 386 barna skal gjelde i alle mottak.
- 387 • At alle barn i mottak skal ha rett på gratis barnehageplass.
- 388 • Styrke innvandrer-tjenesten i kommunene og sikre at tjenesten involveres i alle
- 389 ledd for å få en best mulig ivaretagelse av asylsøkerne.
- 390 • At alle asylsøkere på mottak gis rett til helsesjekk og etterfølgende hjelp, og
- 391 kommunene får nødvendige midler til å følge opp dette.

- 392 • At det opprettes «kvinnegrupper» som forum for kvinner i mottaksapparatet.
- 393 • At refusjonsordningen til kommunene for inkluderingen av enslige,
- 394 mindreårige asylsøkere skal være på 100 %.
- 395 • Begrense bruken av innføringsklasser til et minimum og vil i størst mulig grad
- 396 inkludere elevene i ordinære skoleklasser med tilrettelagt opplæring
- 397 • At det er det offentlige, humanitære og ideelle organisasjoner som skal drifte
- 398 asylmottakene i Norge.
- 399 • At det ikke være lov å ta utbytte fra drift av asylmottak, og at det skal drives
- 400 strengere kontroll av driften for å sikre at det blir tatt ut profit.
- 401 • Legge til rette for tilpassede mottaksplasser for LHBTI-asylsøkere som ønsker
- 402 det, og øke kompetansen i mottaksapparatet om denne gruppen.
- 403

404 **Bosetting**

405 For best mulig inkludering og integrering er rask bosetting avgjørende. Innhold og
406 aktivitet som nyetablert gir en opplevelse av å tilhøre et felleskap. For at bosetting i
407 kommune skal komme både kommune, lokalsamfunn og flyktinger til gode er man
408 avhengige av forutsigbarhet. Man må i større grad bruke aktive virkemidler for å
409 sørge for spredt bosetting. Det betyr å utvide de ordningene man allerede har, og øke
410 bevilgninger til gode prosjekter.

411 **AUF vil:**

- 412 • Flyktningeguide-ordningen skal styrkes og tilbys alle.
- 413 • At Husbanken i samarbeid med kommunene skal opprette langsiktige
- 414 strategiske bosetningsplaner og at det i større grad legges til rette for støtte til
- 415 å komme inn på boligmarkedet.
- 416 • Unngå korttidskontrakter for mottak, og legge opp anbudsordninger som
- 417 sikrer mest mulig stabilitet og forutsigbarhet for det enkelte mottak.
- 418

419 **Livet i en ny kommune**

420 Inkludering og integrering omhandler både det å komme til Norge som flyktning eller
421 arbeidsinnvandrer, men også nordmenn med foreldre fra forskjellige deler av verden
422 opplever hindre i samfunnet. AUF mener det er viktig å legge til rette for at hvert
423 enkelt menneske skal få muligheten til å realisere seg selv og sine drømmer. Et
424 likeverdig og tilgjengelig tilbud for alle må være målet for vår inkluderingspolitikk.

425 I dag finnes det ingen språkkrav for å begynne på videregående utdanning. AUF
426 mener at flyktinger som ikke har fullført norsk grunnskole må gjennomføre en
427 språkstest for vise at de har tilstrekkelig språkkunnskaper for å fullføre et
428 videregående utdanningsløp. Alle elever skal ha krav på språkundervisning om
429 kravene ikke tilfredsstilles.

431 **AUF vil:**

- 432 • At det skal stilles krav om språkkompetanse til flyktinger som ikke har gått
- 433 på norsk grunnskole.
- 434 • At individuell kartleggingsplan for voksne asylsøkere følges opp med midler og
- 435 tydelige planer for gjennomføring.
- 436 • Styrke praksisplassarbeidet i NAV gjennom å styrke mentorordningen.
- 437 • Satse på utvikling av pedagogisk materiale på flere språk for barn i
- 438 førskolealder.
- 439 • At elever i grunnskolen skal ha rett til morsmålsopplæring.

- 440 • Utvikle digitale læringsressurser, fjernundervisning og læremidler som
441 fremmer flerspråklighet.
- 442 • Integrere flerkulturell kompetanse i alle typer barnehagelærer- og
443 lærerutdanning.
- 444 • Tilbud om språk- og kommunikasjonskurs i forkant av, eller som del av,
445 høyere utdanning for å styrke gjennomføringsgraden og bedre overgangen til
446 akademia og arbeidslivet.
- 447 • Introduksjonsprogrammet skal tilpasses den enkelte, og antallet læringstimer
448 vil variere etter behov. Den enkeltes kompetanse og utdanningsnivå må
449 vektlegges.
- 450 • At det kan gis permisjon fra introduksjonsprogrammet på grunn av
451 svangerskap eller andre helsemessige årsaker, og den tapte tiden skal kunne
452 tas igjen senere.
- 453 • At alle kommuner skal ha handlingsplan mot diskriminering.
- 454 • Stanse Politiets Utlendingsenhet å gjennomføre tilfeldige identitetssjekk i
455 offentlig rom. Kontroll skal kun skje på bakgrunn av grundig etterretning.
- 456 • At hvert politidistrikt skal ha en avdeling som jobber med hatkriminalitet.
- 457 • Åpne opp for større mulighet for å kombinere introduksjonsprogrammet med
458 grunnskoleopplæring for elever med behov for det.
- 459 • Se på muligheten for å endre systemene for melding av flytting, for å sikre at
460 integreringstilskuddet følger personen.
461

462 **Frihet fra krig og okkupasjon**

463

464 **Borgerkrigen i Syria**

465 Borgerkrigen i Syria har vart i mer enn fem år, og har drevet 12 millioner mennesker
466 på flukt. FN anslår at mellom 300.000 og 400.000 er blitt drept. Borgerkrigen er vår
467 tids største humanitære krise, og krever at det internasjonale samfunnet og Norge tar
468 et større ansvar i solidaritet med det syriske folk.
469

470 Utgangspunktet for opprøret mot Assads brutale regime var et krav om demokrati. Et
471 handlingslammet FN, sterke geopolitiske interessekonflikter og kamphandlinger på
472 bakkenivå har gjort store deler av Midtøsten til en frihavn for ekstreme grupperinger
473 i de ustabile nasjonalstatene. Borgerkrigen preges også sterkt av at mange ulike
474 aktører støtter de ulike partene med økonomiske ressurser, militærpersonell og
475 militært materiale.
476

477 AUF mener krigen i Syria har vist de svake sidene ved FN og de internasjonale
478 politiske prosessene. Dette ikke kan fortsette og Syrias uskyldige befolkning fortjener
479 fred og frihet. Det må skapes fortgang i forhandlingene om en våpenhvile og det må
480 opprettes dialog med Russland og USA. Derfor mener AUF at Norge skal legge
481 politisk press på FN. AUF krever at kravet fra de store humanitære organisasjonene
482 om fire milliarder kroner ekstra til Syria og nærområdene innfris. Norge må støtte
483 nabolandene økonomisk for å ta vare på flyktningene som oppholder seg der,
484 samtidig som at vi tar imot flere syriske kvoteflyktninger.

485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497

AUF vil:

- At Norge skal fordømme regimets menneskerettighetsbrudd
- At Norge fordømmer bruken av tønnebomber, spesielt i Aleppo
- At Norge skal jobbe for et internasjonalt forbud av tønnebomber
- At Norge skal jobbe for en våpenhvile i Syria
- At det bevilges fire milliarder ekstra til Syria og nærområdene
- at Norge følger opp avtalen om kvoteflyktninger fra Syria
- At hvilke kvoteflyktninger Norge tar imot ikke baseres på hvor lett de kan integreres
- at Norge støtter sivilsamfunn og andre aktører som jobber for et fremtidig, demokratisk Syria.
- Norge skal ta en fredsmeklerrolle i borgerkrigen

498
499
500
501
502
503
504
505

Fordøm Marokkos folkerettsbrudd

Vest-Sahara er Afrikas siste koloni. Området har både vært en spansk koloni, og under marokkansk og mauritansk okkupasjon. I 1979 ga Mauritania avkall på alle sine territoriale krav, men Marokko opprettholdt sin okkupasjon. Folket i Vest-Sahara organiserte sin motstand i frigjøringsbevegelsen POLISARIO. Etter 16 år med væpnet konflikt, ble det i 1991 inngått våpenhvile mellom POLISARIO og Marokko. I henhold til denne avtalen skulle saharawiene utøve sin rett til selvbestemmelse gjennom en folkeavstemming i 1992. Denne har fortsatt ikke funnet sted.

506
507
508
509
510

Til tross for våpenhvilen er konflikten fortsatt tydelig. Marokko har bygd en mur mellom de POLISARIO-kontrollerte områdene og de okkuperte områdene. Dette området er også et av verdens tettest minelagte, noe som utgjør en enorm trussel for sivilbefolkningen. Sommeren 2016 utviste Marokko 84 av FNs observatører i Vest-Sahara som en del av en eskalering av konflikten.

511
512
513
514
515
516
517

Marokko gjør fremdeles gjør krav på territoriet, uten hold i folkerett eller historien. Vest-Saharas folk nektes å delta i folkeavstemningen de har rett til. I henhold til all tidligere avkoloniseringspraksis, uttalelser fra Den internasjonale domstolen i Haag, og inngåtte avtaler mellom POLISARIO og Marokko er det åpenbart at en selvbestemmelsesprosess må inkludere et alternativ om uavhengighet. Dette nekter imidlertid Marokko.

518
519
520
521
522

AUF er bekymret for at Marokko ikke tillater FNs spesialutsending å besøke territoriet han er spesialutsending til. For at de to partene skal kunne bli enige om at saharawiene skal få innfridd sin rett til selvbestemmelse, er man nødt til å legge press på den sterke parten i konflikten.

523
524
525
526

AUF vil:

- At Norge anerkjenner Vest-Sahara.
- At man må fordømme Marokko for dets brudd på våpenhvilen sommeren 2016.

- 527 • At man må fordømme Marokko for dets unilaterale utvisning av FN-personell
528 våren 2016 og kreve en umiddelbar retur av samtlige FN-tropper.
529 • At FNs spesialutsending får adgang til å besøke Vest-Sahara.
530 • At det må settes en dato for folkeavstemning i tråd med den inngåtte
531 våpenhvileavtalen og saharawienes rett til selvbestemmelse.
532 • At norske myndigheter tar tydelig avstand fra norske selskapers virksomhet i de
533 okkuperte områdene av Vest-Sahara.

534

535 **Fritt Palestina**

536 I snart 50 år har det palestinske folk vært under israelsk okkupasjon og daglig
537 undertrykkelse. De blir utsatt for gjentatte angrep og blir fordrevet fra sine hjem.

538

539 Det har ikke skjedd reell fremgang i fredsprosessen og bosetninger bygges i et tempo
540 som aldri før, til tross for protester og innvendinger fra verdenssamfunnet. Blokaden
541 av Gaza, den folkerettsstridige muren gjennom Vestbredden og stadig utbygging av
542 nye bosettinger på palestinsk land frarøver palestinerne friheten over egne liv, men
543 fører også til en oppsplitting av Palestina som gjør etableringen av en selvstendig
544 palestinsk stat stadig vanskeligere. Maktbalansen mellom Palestina og Israel er i dag
545 veldig ujevn, og gjennom å anerkjenne Palestina før en fremforhandlet løsning vil
546 man kunne redusere det ujevne maktforholdet. Det er derfor viktig å anerkjenne
547 Palestina som selvstendig stat nå, for å trekke utviklingen i riktig retning.

548

549 Ved siden av okkupasjon av palestinsk land er den israelske kontrollen over
550 palestinske naturressurser like kritikkverdig. Den norske regjeringen bidrar gjennom
551 sitt arbeid for norsk/israelsk-petroleumssamarbeid til å styrke dette. Samtidig står
552 det i sterk kontrast at man har sagt nei til lignende henvendelser fra palestinerne om
553 hjelp til å utvikle kompetanse for leting og utvinning av deres egne ressurser.

554

555 Industrisonene som er opprettet på okkupert land produserer stadig varer som selges
556 over hele verden. Gjennom å handle med selskaper som har produksjon på okkupert
557 område, bidrar norske aktører økonomisk til bosettingene gjennom å skape
558 arbeidsplasser og økonomisk utvikling i bosettingene. Norske myndigheter må gå ut
559 med en aktiv oppfordring mot næringsvirksomhet og om å ikke importere varer
560 produsert i de okkuperte områdene i Palestina.

561

562 AUF var en av de viktigste forkjemperne for at SodaStream skulle trekke ut sin
563 virksomhet på okkupert jord, og mener det var en viktig seier for palestinernes kamp
564 om selvstendighet. Selskaper som blant annet Airbnb støtter opp om okkupasjon og
565 folkerettsbrudd når de tjener penger på at de leier ut enheter i bosettinger. Dette
566 mener AUF er grunnleggende feil.

567

568 Norge har gjennom mange år gitt betydelig støtte til palestinsk institusjonsbygging og
569 kapasitetsutvikling som ledd i utviklingen av en palestinsk stat. 136 land har

570 anerkjent Palestina. Det er på høy tid at Norge tar det samme steget, blir land
571 nummer 137 og anerkjenner av Palestina som selvstendig stat.

572

573 **AUF vil:**

- 574 • At Norge anerkjenner Palestina som selvstendig stat.
- 575 • At Norge skal legge ytterligere press på Israel for å få blokaden opphevet.
- 576 • At norske myndigheter går ut med en aktiv oppfordring mot
577 næringsvirksomhet og om å ikke importere varer produsert i de okkuperte
578 områdene i Palestina.
- 579 • At Norge avslutter petroleumssamarbeidet med Israel som søker å utvinne
580 palestinske olje- og gassressurser.
- 581 • At Norge skal sanksjonere alle selskaper som driver illegitim
582 næringsvirksomhet på okkuperte områder, som blant annet Airbnb.

583

584 **Krisen i Sør-Sudan**

585 Da Sør-Sudan fikk sin uavhengighet i 2011, håpet mange at det var starten på en
586 fredelig framtid. Men allerede i desember 2013 brøt det ut væpnede kamper, etter
587 anklager om statskupp. Denne politiske konflikten utviklet seg til en borgerkrig i Sør-
588 Sudan, mellom regjeringen og opposisjonen.

589 Human Rights Watch har rapportert at de væpnede styrkene på begge sider av
590 konflikten har utført grove overgrep mot sivilbefolkningen. Landsbyer har blitt brent
591 til grunnen og innbyggerne er blitt massakrert. AUF reagerer med avsky på hvordan
592 væpnede styrker behandler barn og utnytter deres sårbare situasjon. Unge
593 mennesker må få muligheten til å leve trygt, på et sted der det ikke er fare for å bli
594 kidnappet med formål om å gjøre dem til barnesoldater.

595

596 Selv om verdens blikk er vendt bort fra Sør-Sudan, er ikke krisen blitt mindre. AUF
597 mener derfor det er viktig at Norge fortsetter å gi bistand, både nødhjelp og
598 langsiktig. I tillegg må norske myndigheter fortsette å bruke sitt nære forhold til Sør-
599 Sudan til å legge press på fredsprosessen. Særlig viktig er det å få alle væpnede
600 grupper i konfliktene til å gå bort fra bruk av barnesoldater. Tidligere barnesoldater
601 må sikres tiltak som gir skolegang og trygge rammer, noe som vil være en viktig
602 faktor i å legge grunnlaget for en varig fred.

603

604 **AUF vil:**

- 605 • At Norge skal yte bistand til Sør-Sudan gjennom organisasjoner som
606 hjelper sivilbefolkningen.
- 607 • At Norge skal være aktiv i fredsprosessen og bidra til å implementering av
608 fredsavtalen.
- 609 • At Norge legger press på lederne av de væpnede gruppene for å sette fri
610 barnesoldater.
- 611 • Norge skal gi økonomisk og humanitær bistand til lokale organisasjoner
612 som hjelper tidligere barnesoldater
- 613 • At barn som har vært soldater sikres trygt bosted, skolegang og får dekket
614 sine humanitære behov.

615

616 **En landbrukspolitikk for framtida**

617 Norge er et langstrakt land og landbruket spiller ei viktig rolle for arbeidsplasser
618 og bosetning i betydelige deler av landet. Omtrent 90.000 personer jobber med
619 matproduksjon i Norge enten i landbruket eller i næringsmiddelindustrien. Hele
620 matindustrien er avhengig av et sterkt og desentralisert landbruk i Norge.
621 Ringvirkninger fra landbruket bidrar til verdiskaping gjennom produksjon av varer,
622 tjenester og fellesgode. Norge treng også ei tilskotsordning som ikke favoriserer
623 storbruka, men også de små- og mellomstore gardsbruka.

624 AUF vil ta hele landet i bruk, og bygge opp under at vi også i framtida skal ha
625 matproduksjon over hele landet. Vi vil opprettholde den geografiske
626 produksjonsfordelingen og sikre at egnede arealer over hele landet kan tas i bruk til
627 matproduksjon, noe som gir best mulig optimal utnyttelse av det samlede
628 produksjonsgrunnlaget.

629
630 For AUF er det viktig at norsk landbrukspolitikk bidrar til en bærekraftig utvikling. Vi
631 må føre en politikk som både sikrer at matproduksjonen blir så klima- og
632 miljøvennlig som mulig, bidrar til at naturressursene både innenlands og utenlands
633 blir forvalta på en fornuftig måte, samt bidrar til utvikling i utviklingslandene.
634

635 **AUF vil:**

- 636 • Sikre et desentralisert landbruk.
- 637 • At det arbeides for at flere unge og kvinner velger en utdanning innen
638 landbruk og skognæringen.
- 639 • Redusere inntektsgapet mellom landbruket og sammenlignbare grupper.
- 640 • Sikre jordbruksoppgjørene med en klar miljø- og klimaprofil, og belønne
641 klimavennlige driftsmetoder.
- 642 • Sikre gårdsbruk uansett størrelse.
- 643 • At det må settes av mer penger for modernisering av landbruket
644

645 **Lokal matproduksjon og selvforsyning**

646 Norge importerer i dag mye mat og kraftfôr, og den reelle selvforsyningsgraden i
647 Norge i dag, er dermed på kun 38 %. I en verden preget av mye usikkerhet og
648 klimaendringer, vil lav selvforsyning ha stor negativ effekt på vår nasjonale
649 beredskap. AUF mener derfor at politikken må endres, slik at vi blir selvforsynt i en
650 langt større grad enn det vi er i dag. Kun ett prosent av norsk landareal er egnet til
651 korndyrking, og dårlig kornøkonomi har ført til at mange av bøndene i disse
652 områdene heller har gått over til grasproduksjon. Skal vi få mest mulig mat på norske
653 ressurser må vi dyrke korn der hvor det er mulig, og heller bruke andre områder til å
654 gro gras til husdyra. Derfor må tilskuddsordningene for korn styrkes, og mer av
655 tilskuddene til de som driver med husdyrhold kanaliseres til de områdene hvor
656 kornproduksjon ikke er mulig.
657

658 Lokal matproduksjon er viktig for å sikre at Norge kan være mer selvforsynt. Det
659 bidrar også til levende bygdesamfunn, og opprettholder kulturlandskapet i Norge. Vi
660 vil også kunne få redusert transportavhengigheten i matproduksjonen, som vil være
661 positivt for miljøet.
662

663 **AUF vil:**

- 664 • Arbeide aktivt for å øke Norges selvforsyningsgrad.
- 665 • Tilskuddsordningene for korn styrkes for å øke Norges selvforsyningsgrad.

- 666 • Det åpnes for større muligheter for bonden til å selge produktene sine direkte
667 til butikken.
668 • Matproduksjonen skal øke for å bidra til å opprettholde den nasjonale
669 selvforsyningsgraden i takt med befolkningsøkningen.
670

671

Jordbruksarealer

672 Et strengt jordvern er svært viktig for å holde viktige arealer, særlig omkring byer og
673 sentre, i bruk for matproduksjon. Det er nødvendig med enda strammere
674 begrensninger for å ta dyrket og dyrkbar jord ut av produksjon.

675 Det må satses på jordforbedringstiltak, blant annet grøfting, for å øke produksjonen
676 på eksisterende arealer, og det må fortsatt satses på nydyrking for å øke
677 produksjonen i norsk landbruk.

678 Den som driver jord bør i prinsippet eie den, og det bør legges til rette for en utvikling
679 mot bedre samsvar mellom eier og bruker av jord. Tilgang til jord blir viktigere dess
680 større driftsenhetene må være for å oppnå tilfredsstillende økonomiske resultater.
681 Situasjonen i distriktene er at bønder i økende grad leier jord, stadig lengre unna
682 gården, med betydelig transport av fôr og husdyrgjødsel som følge.

683 Ca. 7 % av det norske jordbruksarealet er myrland. Myra lagrer dødt organisk
684 materiale i uforstyrret tilstand, men råtner når vannet blir drenert bort, og luft
685 slippes til. Dette fører til at blant annet CO₂ blir frigitt. Samlet sett slippes det ut
686 rundt to millioner tonn CO₂ hvert år fra norske myrer, tilsvarende 5-10 % av det
687 norske menneskeskapte CO₂-utslippet. Ved å restaurere drenerte myrer som ikke er
688 brukt som landbruksareal, kan dette utslippet minkes. På denne måten blir flere
689 miljøgasser blir fanget i myra. Myr er også et viktig område for å bevare forskjellige
690 arter, og er viktig for det biologiske mangfoldet, samt at det kan hindre flom i
691 områder med mye nedbør. Derfor vil AUF forby drenering av nye myrområder.

AUF vil:

- 692
- 693 • At dyrka mark og matjord skal ikke bygges ned.
 - 694 • Minst 3% av Norges areal skal være dyrka mark.
 - 695 • Øke nydyrkingstilskuddet.
 - 696 • Forby drenering av nye myrområder.
 - 697 • Restaurere drenerte myrområder som ikke blir forvaltet.
 - 698 • At karbonlagring skal trumfe miljøfiendtlig industriell utgraving, torvuttak og
699 ødeleggelse av myr.
- 700

701

Beitedyr og rovviltpolitikk

702 For å utnytte naturens ressurser best mulig, bør vi satse på beitenæringa. En god
703 beitedyrnæring er en satsning på et levende kulturlandskap.

704 Dessverre har tilnærmet all beitedyrnæring innenfor ulvesonen ufrivillig valgt å
705 avslutte sitt virke som en følge av de økonomiske tapene som rovdirene påfører dem.
706 Som et resultat av at beitedyrnæringa blir avvirket. AUF mener at ulvesoner skaper
707 konflikter og ikke løser et problem. Når konflikten ovenfor beitedyrnæringa er skapt
708 på grunn av for tett konsentrasjon av rovdyr i et geografisk område medfører det at
709 næringa og rovdyrsinteressene havner i konflikt. Ved å innføre en nasjonal ulvesone
710 kan ulven oppholde seg på et større geografisk område, som gjør at konflikter mellom

711 beitedyrnæring og rovdyr blir mindre, som naturligvis vil føre til færre
712 fellingstillatelser.

713

714 AUF støtter opp om rovdyrsforliket på Stortinget av 2011, og mener det er riktig at
715 man skal ha anledning til å ta ut rovdyr som havner i konflikt med beitedyrnæringa.
716 En sentral del av rovdyrsforliket er delen som regulerer når man kan utgi
717 fellingstillatelse på et dyr. Regelverket er tydelig, men behandlingen av saker er for
718 lang. Derfor er det viktig med en effektivisering av behandling av saker der rovdyr
719 kommer i konflikt med beitedyrnæringa.

720 Det er viktig at man har en rovdyrbestand i norsk fauna. Det er derfor viktig at
721 rovdyrbestandsmålene har klare mål om å bevare rovdyret som en del av den
722 naturlige faunaen, og ferdes fritt.

723

724 **AUF vil:**

- 725 • Opprette en nasjonal ulvesone.
- 726 • At saksbehandlingstiden i rovdyrsaker skal gå ned.
- 727 • At rovdyrpolitikk og –forvaltning skal være i tråd med rovviltforliket av 2011.
- 728 • Øke tilskudd til preventive tiltak som hindrer konflikt mellom beitedyrnæring
729 og rovdyr.

730

731 **Bo- og driveplikt**

732 Boplikt sikrer bosetting på bruk over hele landet. Det er et effektivt virkemiddel for å
733 holde landbruksnæringen aktiv. Uten boplikt vil personer med god
734 råd kunne kjøpe eiendom på landet og bruke disse som fritidseiendommer.

735

736 Boplikten kombinert med driveplikten gjør at gårdsbrukene blir bebodd og jorda må
737 drives. Hvis du ikke driver den selv, så må du ha leiekjøring eller forpakte den vekk.
738 Dette er veldig gode virkemiddel som gjør at prisen på gårder blir langt lavere enn de
739 ellers ville vært for unge som ønsker å etablere seg i næringen. Når
740 gårder ikke blir driftet eller forpaktet bort må man selge på grunn av boplikten. Uten
741 politikk på dette området kunne gården sikkert blitt solgt for det
742 dobbelte om man ikke trengte å bo der eller drive jorda, men da hadde vi også mistet
743 en bit av sjølforsyningen.

744

745 **AUF vil:**

- 746 • Fortsette å sikre boplikten og driveplikten.

747

748 **LHBTI – Frihet til å være seg selv**

749

750 AUF mener at alle skal ha den grunnleggende rettigheten til å kunne være den man er
751 og den man selv velger å være, uavhengig kjønn, legning, seksuell identitet, kulturell
752 og religiøs bakgrunn, funksjonsevne og hudfarge. Fremdeles blir alt for mange
753 LHBTI-personer utsatt for alvorlig hatkriminalitet, krenkelser og diskriminering av
754 samfunnet. AUF mener kunnskapsgrunnlaget må styrkes for å gi LHBTI-personer
755 reell mulighet til å være seg selv.

756

757 Familier som bryter med de tradisjonelle familienormene møter i dag utfordringene
758 ved at barn kun kan ha to juridiske foreldre. I et mangfoldig samfunn må vi også
759 legge til rette for barn som har flere enn to foreldre.

760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805

AUF vil:

- Vurdere muligheten for at et barn som har flere enn to omsorgspersoner også kan ha flere enn to juridiske foreldre, av hensyn til barnets beste.

Trans

AUF mener det finnes et mangfold av kjønn. Reelt kjønns mangfold er et mangfold av ulike identiteter og uttrykk både innenfor de tradisjonelle kategoriene kvinne/mann, men også utover disse etablerte kategoriene. Derfor mener AUF at alle former for kjønn er likeverdige og skal være likestilte, og vil midlertidig innføre et tredje kjønnsalternativ. På sikt ønsker AUF å fjerne kjønnskategorien i pass, personnummer og andre steder der kjønn normalt opplyses.

I tillegg er det viktig å sikre at offentlige bygg og institusjoner et utformet slik at alle personer som ikke passer inn i dagens tokjønnsmodell kan benytte seg av utforming som for eksempel garderober og toalett.

AUF vil

- Midlertidig innføre et tredje kjønnsalternativ, gjennom blant annet å ha mulighet til å sette X i pass og ID-dokumenter.
- På sikt fjerne kjønnskategorien i pass, personnummer og andre steder der kjønn normalt opplyses.
- Ha ingen nedre aldersgrense for endring av juridisk kjønn.
- At alle skal ha mulighet til endre juridisk kjønn, uten krav om diagnose og/eller medisinsk behandling.
- Gjennomgå regler for utforming av garderober og toalett med sikte på å lage et regelverk som sikrer at personer som ikke passer inn i tokjønnsmodellen reell tilgang til toalett og garderober i arbeidslivet, på skoler, i asylmottak, institusjoner og andre bygg som skal være offentlig tilgjengelige.

Interkjønn

Interkjønn beskriver en person født med kjønns karakteristikk som ikke samsvarer med kriteriene for jente og gutt. Det anslås at 2-4 % av Norges befolkning er interkjønn, og hvert år fødes mer enn 10 norsk barn som ikke kan kjønnskategoriseres.

Ved norske sykehus behandles interkjønn-personer medisinsk, ved at barnet får tildelt et «oppdragelseskjønn». De fleste blir operert til jenter, fordi det er enklere å konstruere kvinnelige kjønnsorganer enn mannlige. Inngrepene kan få enorme konsekvenser for interkjønn-barnas psykiske helse og fremtidige seksuelliv. AUF vil gi barnet ansvaret for egen kjønnsidentitet.

AUF vil:

- At interkjønn-tilstander ikke skal bli behandlet kirurgisk før individet selv velger å gjennomføre behandlingen, med mindre det er helsemessig helt nødvendig.

- 806 • At det skal være et valg å få leve med en kjønnsidentitet som interkjønn.
807 • At alle interkjønnpersoner får innsyn i egen tilstand og mulighet til
808 informasjon og nettverk med andre interkjønnpersoner.
809

810 **Diskriminering og hatkriminalitet**

811 AUF mener at man skal få være den man føler for å være uten å føle seg truet eller
812 utrygg. Hatkriminalitet er straffbare handlinger rettet mot noen på grunn av deres
813 identitet. I Oslo politidistrikt er det opprettet en gruppe som jobber kun med
814 hatkriminalitet og hatvold og AUF mener en slik spesialisering bør opprettes i alle
815 politidistrikt i landet.
816

817 Kunnskapen om hatkriminalitet blir bedre. Et tiltak er at registreringen av omfanget
818 av hatkriminalitet blir mer nøyaktig enn i dag, ved at analyse og rapportering gjøres
819 av en uavhengig instans (jf. ordningen i Sverige). AUF mener også at kunnskapen om
820 hatkriminalitet og marginaliserte grupper får større plass i pensum på
821 Politihøgskolen og i kurs og videreutdanninger i politiet
822

822

823 **AUF vil:**

- 824 • At hvert politidistrikt skal ha en avdeling som jobber med hatkriminalitet
825 • At kjønnsidentitet og -kjønnsuttrykk omfattes av Straffelovens paragraf for
826 hatkriminalitet.
827 • At politiet får nødvendige ressurser, systemer og instruksjoner for å øke sin
828 kompetanse og iverksette nødvendige tiltak for å forebygge hatkriminalitet.
829 • At politidistriktene følger opp Politidirektoratets instruks om å gjennomføre
830 kurs i regi av Rosa Kompetanse.
831 • At grunn- og videregående skoler tar et tydelig ansvar for å forebygge
832 hatkriminalitet og utvikle holdninger som motvirker hat.
833 • At staten trekker økonomisk støtte til trossamfunn som oppfordrer til
834 lovbrudd eller utøver diskriminering i ansettelsesprosesser.
835 • At det utarbeides en nasjonal handlingsplan for å bekjempe hatytringer og
836 hatkriminalitet. Handlingsplanen må ha et sterkt fokus på barn og unge, og
837 må sikres finansiering.
838

838

839 **Kunnskap og kompetanse**

840 AUF vil sikre kunnskap om barn som bryter med normene for kjønn og seksualitet
841 blant personer som arbeider med barn og unge, her under helsepersonell,
842 barnevernsansatte, barnehageansatte, skoleansatte, politi og påtalemyndighet. I
843 tillegg må det sikres informasjon om det å bryte med normene for kjønn og
844 seksualitet på internett, skoler og hos helsesøster, og gi informasjon om hvor en kan
845 møte andre med lignende erfaringer.
846

846

847 Dagens regjering bevilger ikke penger til å følge opp den nasjonale handlingsplanen
848 for LHBTI. Det mener AUF er alt for dårlig og mener at alle handlingsplaner, både på
849 nasjonalt og lokalt nivå må følges opp med finansiering.
850

850

851 **AUF vil**

- 852
- Øke støtten til prosjekter som Rosa kompetanse og Restart for å sikre kompetanse blant ansatte som arbeider med barn og unge som bryter med normer for kjønn og seksualitet.
- 853
- 854
- At alle handlingsplaner for LHBTI må følges opp med finansiering.
- 855
- 856

857 **Samepolitisk uttalelse**

858

859 Den samiske kulturen er en forlikelse av det norske samfunnet, og AUF anerkjenner

860 at det trengs en aktiv politikk for å holde liv i den samiske kulturen og det samiske

861 språket. Samisk er en del av norsk kulturhistorie og derfor burde alle ha lik rett til

862 opplæring i samisk, uansett om de har samisk bakgrunn eller ikke. AUF ønsker derfor

863 at alle skal ha tilgang til samisk undervisning. Dagens samiske undervisning plages av

864 for få lærere og for lite og dårlig undervisningsmateriale. AUF ønsker derfor at

865 samisk undervisningsmateriale skal være tilgjengelig i alle de tre samiske språkene,

866 nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk.

867

868 Et av problemene med dagens samiskundervisning er at det ikke finnes informasjon

869 om hvordan man kan lære samisk og at eleven selv må ha stort engasjement for å i

870 det hele tatt finne ut om tilbudet. For at flere skal kunne velge samisk uten for mye

871 bry ønsker derfor AUF at man deler opp samiskundervisning på ungdoms- og

872 videregående skole i samisk 1, 2 og 3, slik som fremmedspråkene er bygget opp i dag,

873 for å lettere kunne ta et enkelt år med språket, om man bare er interessert i

874 grunnleggende kunnskaper.

875

876 I mange samiske områder står ofte de samiske særinteressene i konflikt med lokale

877 myndigheter, som kan skape andre, mer kortsiktige, arbeidsplasser som ofte skader

878 samenes kulturarv. AUF mener at den samiske kulturarven har en verdi i seg selv, og

879 den burde kunne bevares. Derfor mener AUF at sametinget skal være siste lokale

880 instans innen politiske beslutninger som kan true samisk kulturarv.

881

882 I dag finnes det veldig få bøker som er oversatte til samisk, noe som gjør at det

883 samiske språket ikke utvikler seg videre. For at det samiske språket skal kunne

884 utvikle seg ønsker AUF å støtte oversetting til samisk av populærlitteratur.

885 **AUF vil:**

- 887 • At alle skal ha tilgang til samiskundervisning og samisk
- 888 undervisningsmateriale i ungdomsskolen og vgs., uansett hvor man bor i
- 889 landet.
- 890 • At samisk språkundervisning på ungdomsskolen og videregående deles inn i
- 891 samisk 1, 2 og 3 slik som fremmedspråk
- 892 • At samisklærere får ta del i utforming av individuelle læringsplaner for elever
- 893 med forskjellige utgangspunkter
- 894 • Sikre at samisk historie og kultur får en plass i grunnskoleundervisningen i
- 895 alle skoleløp
- 896 • At flere samer oppfordres gjennom kampanjer og økt fokus til å registrere seg i
- 897 Sametingets valgmanntall og benytte stemmeretten
- 898 • At Sametingets mening skal veie tungt i politiske beslutninger hvor samisk
- 899 kulturarv er truet.

- 900 • Opprette en stønadsordning for samisk skjønnlitteratur, og opprette et fond
901 for å sponse oversetting av populær litteratur til samisk.
902

903 **Valgseier 2017**

904
905 Norge er et godt land å bo i. Sammen har vi bygget et land hvor ulike mennesker skal
906 ha like muligheter. Samtidig ser vi at dagens regjering tar Norge i gal retning – i
907 retning av mindre fellesskap og muligheter.

908 Valget i 2017 blir et retningsvalg for Norge. Det vil være et valg mellom den sittende
909 Høyre/Frp-regjeringen, som prioriterer skattekutt til de rikeste og ikke evner å løse
910 noen av største utfordringene landet vårt står ovenfor, og en regjering med
911 Arbeiderpartiet som vil prioritere arbeid, fordeling og fellesskap.

912 Vi ønsker å fortsette å bygge landet. For å klare dette må alle bidra. Norge er et rikt
913 land, men vi har ikke råd til fire nye år med en passiv regjering. Vi trenger
914 sosialdemokratiske løsninger. Kun slik vil vi kunne bygge landet for framtida.
915

916 **Vi bygger landet for framtida**

917 Norge trenger en Arbeiderparti-ledet regjering som løser de store utfordringene i
918 samfunnet vårt. En regjering som har arbeid til alle som viktigste jobb, som
919 bekjemper klimaendringene og som reduserer forskjellene mellom folk gjennom økt
920 sysselsetting og et rettferdig skattesystem.

921 Norge trenger en regjering som har som utgangspunkt at alle mennesker er like mye
922 verdt og at alle mennesker skal ha like muligheter. Da må vi ha en moderne
923 likestillingspolitikk hvor barnehage til alle skal være en reell mulighet og
924 kontantstøtten avvikles. En god inkluderingspolitikk hvor flykninger raskt får
925 språkopplæring og kommer seg tidlig i arbeid. En skolepolitikk hvor alle elever
926 uansett bakgrunn blir sett og får de samme mulighetene til å bli det de ønsker.
927

928 **AUFs fem prioriteringer**

- 929 1. Arbeid til alle. Arbeidsledigheten må ned og unge mennesker må sikres retten
930 til utdanning eller jobb.
- 931 2. Bekjempe klimaendringene. Dette er vår tids største utfordring og må
932 bekjempes lokalt, nasjonalt og globalt. Norge må ta sin del av ansvaret og
933 overholde Paris-avtalen.
- 934 3. En human og rettferdig asyl- og flyktningpolitikk, og en god
935 integreringspolitikk.
- 936 4. En skole for alle, som er basert på tillit mellom eleven, læreren, rektor og
937 foreldre og hvor alle elever får de samme mulighetene.
- 938 5. En rettferdig skattepolitikk som bidrar til å redusere forskjellene mellom folk.

939 AUF skal være en premissleverandør fram mot valget 11. september 2017. Vi skal
940 være en tydelig stemme for ungdom og for at framtida skal prioriteres. Vi har
941 ambisiøse mål for framtida, hvor flere mennesker er i arbeid, hvor velferdsstaten
942 sørger for å gi alle trygghet og muligheter, hvor vi har bekjempet klimaendringene og
943 hvor kampen mot fattigdom er historie. Byggesteinene for det målet legges ved neste
944 års valg, og derfor går vi til valg på en ny Arbeiderparti-ledet regjering.
945

946 AUF skal drive en valgkamp på toleranse og likestilling. AUF skal forsvare det
947 flerkulturelle samfunnet, og slå ned på rasisme. Vi skal være garantisten for en
948 rasismefri valgkamp. AUF vil ta til motmæle mot frykt og fordommer i valg.
949

950 AUF ønsker et nytt sosialdemokratisk flertall for en ny retning. Dette skal vi gjøre
951 sammen med våre alliansepartnere i fagbevegelsen, miljøbevegelsen og alle andre
952 som ønsker en ny retning for landet.
953

954 Vi skal gjøre det vi kan for å sikre dette flertallet, og for at Jonas Gahr Støre blir
955 Norges neste statsminister.
956

957 **Økt livskvalitet for mennesker med nedsatt funksjonsevne**

958
959 For at mennesker med nedsatt funksjonsevne av ulik grad, er universell utforming en
960 viktig forutsetning. Universell utforming sørger for mennesker med nedsatt
961 funksjonsevne får muligheten til å bidra i samfunnet.
962

963 AUF mener derfor det må bevilges nok penger til å få gjennomført universell
964 utforming ved viktige knutepunkter i samfunnet, slik at alle har samme mulighet til å
965 bevege seg fritt og leve selvstendige liv.
966

967 Transporttjenesten (TT-ordningen) for funksjonshemmede er et transporttilbud til
968 funksjonshemmede som på grunn av varig fysisk eller psykisk funksjonshemming
969 ikke kan bruke vanlige kollektive transportmidler. For at alle skal kunne leve aktive
970 liv må TT-ordningen være lik, uavhengig av bosted, også utenfor hjemsted med et
971 fritt antall reiser, ikke bare fritidsreiser som i dag.
972

973 **AUF vil:**

- 974 • At universell utforming må være et ufravikelig krav til all
- 975 samfunnsplanlegging.
- 976 • At plattformhøyden ved togstasjoner må være standardiserte.
- 977 • At det skal stilles krav til universell utforming ved alle bygg og uteområder.
- 978 • At all kollektivtransport utformes universelt.
- 979 • At TT-tjenesten skal være et statlig ansvar, ikke et fylkeskommunalt.

981 **Idrett**

982 Det finnes mange aktivitet- og idrettstilbud som er tilpasset mennesker med nedsatt
983 funksjonsevne. Det er helt avgjørende at barn og ungdom med nedsatt fysisk eller
984 psykisk evne har mulighet til å drive med fysisk aktivitet og idrett.
985

986 AUF mener at mennesker med nedsatt funksjonsevne også skal få mulighet til å drive
987 med konkurransedretter på lik linje med alle andre. Derfor mener vi at NAVs
988 hjelpemiddelordning også skal omfatte støtte til hjelpemidler som kan brukes innen
989 konkurransedrett.
990

991 **AUF vil:**

- 992 • At NAVs hjelpemiddelordning skal betale for hjelpemidler til idrett, også til
993 bruk i konkurransesituasjoner.
994

995 **Tilpasninger i utdanningen**

996 Alle skoler må utformes universelt, slik at alle kan benytte hele skolen på en
997 likeverdig måte. Dette gjelder universell utforming av skolebygg, toaletter og
998 garderober, men også undervisningsmateriell. Mennesker med nedsatt
999 funksjonsevne skal ha krav på undervisningsmateriell tilpasset egne forutsetninger til
1000 samme tid som øvrige elever. 3/10 av mennesker med nedsatt funksjonsevne får ikke
1001 relevant utdanning. Økonomiske faktorer skal ikke være årsaken til at enkelte
1002 grupper i samfunnet mister denne retten. AUF forutsetter at mennesker med nedsatt
1003 funksjonsevne som hovedregel skal ha undervisning sammen med andre elever.
1004 Mennesker med nedsatt funksjonsevne må få relevant opplæring i størst mulig grad
1005 basert på ordinære læreplaner.

1006 **AUF vil:**

- 1007 • At mennesker med nedsatt funksjonsevne har krav på undervisningsmateriell
1008 tilpasset egne forutsetninger.
- 1009 • At mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha lik mulighet til relevant og
1010 utdanning på lik linje med alle andre.
- 1011 • Det skal bygges flere tilrettelagte studentboliger.

1012 **Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)**

1014 Brukerstyrt personlig assistanse har til hensikt å gi mennesker med nedsatt
1015 funksjonsevne og behov for assistanse mulighet til å leve selvstendige og aktive liv.
1016 Dette tilbudet er rettighetsfestet, men mangler instruksjoner knyttet til varighet og
1017 utforming for den enkelte, noe som betyr at tjenesten praktiseres ulikt fra kommune
1018 til kommune. Derfor ønsker AUF at det innføres instruksjoner som gir likebehandling
1019 over hele landet og som tillegger den enkelte brukerens ønsker større vekt ved
1020 tildeling av timer.

1021 **AUF vil:**

- 1022 • At kommunenes BPA-vurderinger skal bygge på den enkeltes ønske om
1023 assistanse.
- 1024 • At det skal lages klare retningslinjer for BPA-ordningen, for å sikre lik praksis
1025 over hele landet.

1026 **Regionreform**

1029 Regjeringen har tapt kampen om å legge ned dagens fylkeskommuner, og det blir
1030 langt færre kommunesammenslåinger enn det som opprinnelig tenkt. På tross av
1031 regjeringen sine ønsker har stortingsflertallet slått fast at det regionale folkevalgte
1032 nivået skal bestå i fremtiden. Det er derfor satt igang en regionreform, der dagens
1033 fylkeskommuner skal fornyes og tilføres nye oppgaver som staten har ansvar for i
1034 dag.

1035
1036 Dagens struktur vil endres i fremtiden. Her må en viktig ungdomsorganisasjon som
1037 AUF delta aktivt og gjøre seg hørt. For å sikre et levende lokaldemokrati er det viktig
1038 med et regionalt folkevalgt nivå.

1039
1040 En vellykket regionreform må legge opp til gode lokale prosesser. Her må
1041 lokalpolitikere sitte i førersetet, og AUF mener staten må tilrettelegge for at
1042 grunnlinjen i en regionreform kan tegnes lokalt.

1044
1045 Norge har vært gjennom store endringer innenfor kommunikasjon, infrastruktur,
1046 næringsliv og bosetting. Det er naturlig at offentlige strukturer og tjenester holder
1047 trinn med samfunnsutviklingen.
1048
1049 Det er viktig at ungdom blir hørt i store og avgjørende samfunnsspørsmål. AUF skal
1050 være en pådriver for at ungdommer tas med i prosessen, og at saker som er viktig for
1051 ungdom settes på dagsorden.
1052
1053 Regionreformen må ha som mål å desentralisere makt og styrke lokaldemokratiet.
1054 Den må flytte makt fra staten ut til folkevalgte i resten av landet.
1055
1056 Større regioner må få nye tunge oppgaver som i dag er et statlig ansvar. Her må
1057 høringer og lokale innspill vektlegges. Noen eksempler på oppgaver som bør
1058 overføres er:
1059
1060 - Statens vegvesen sitt regionapparat, med tilhørende fylkesfunksjoner.
1061 - Kulturrådet og tildelinger til regionale formål fra Kulturdepartementet.
1062 - Kjøp av regionale jernbanetjenester.
1063 - Deler av Norges forskingsråd sine programområder
1064 - Konesjons- og rettleidningsoppgaver fra NVE og annen regional
1065 naturressursforvaltning. Bevilgningsansvar som i dag ligger hos Innovasjon
1066 Norge
1067 - De delene av Bufetat som ikke kan legges til kommunene.
1068 - Regionale miljøvern- og landbruksforvaltningsoppgaver som ikke innebærer
1069 kontroll og tilsyn.
1070 - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) sine regionale funksjoner.
1071
1072 **AUF vil:**
1073 • At regionsreformen må være lokalt forankret.
1074 • At det er en forutsetning at regionene tilføres flere oppgaver enn det
1075 fylkeskommunene har i dag.
1076 • At ungdom skal bli tatt med i prosessen, og at saker som er viktig for ungdom
1077 settes på dagsorden.
1078

1079 **Kriminalomsorg og rehabilitering**

1080 De fleste som soner en fengselsstraff skal før eller siden ut i samfunnet igjen, og ingen
1081 blir dømt verken til livstids- eller dødsstraff i Norge. De innsatte blir ikke fratatt
1082 noe annet enn sin frihet og har krav på et så normalt liv som mulig. Frihetsberøvelsen
1083 er straff nok i seg selv.
1084 AUF mener derfor at livet i fengselet i størst mulig grad skal gjenspeile livet ute i
1085 samfunnet. Det er best for de innsatte, og det er best for samfunnet som skal ta i mot
1086 dem når de kommer ut. Undersøkelser fra Sverige viser at hver krone brukt på
1087 innhold i soningen for straffedømte sparer samfunnet for 18 kroner i reduserte
1088 utgifter til kriminalitet.
1089
1090 I Norge er det en tilbakefallsprosent blant straffedømte menn på 50 %, mens den
1091 blant kvinner er på 34 %. Statistikk fra SSB viser at desto tidligere du blir dømt for
1092 ditt første lovbrudd, jo høyere er sannsynligheten for at du kommer tilbake i fengsel.
1093 Der det blant 50-åringene som blir dømt for første gang, er 20 % som kommer tilbake

1094 i fengsel, ser man at det blant 40-åringene er 39 % som begår nye kriminelle
1095 handlinger. Høyest tilbakefall finner en blant barn under 18 år. For barn under 18 år
1096 som dømmes for første gang er det over 60% som etter endt soning begår nye
1097 kriminelle handlinger.

1098
1099 To tredjedeler av dem som sitter i norske fengsler er bostedsløse. Rundt 60 prosent
1100 har et rusmiddelproblem når de starter soning. De har også ofte psykiske lidelser og
1101 høyt tilbakefall til kriminalitet. Mange mangler utdanning og jobb.

1102
1103 AUF mener at dersom vi skal klare å hjelpe disse menneskene over i et nytt liv uten
1104 kriminalitet, må vi gjøre noe med de store levekårsproblemene de har. Derfor er
1105 skole- og utdanningstilbud – og bibliotek – essensielt i alle landets fengsler.

1106
1107 Aurora-prosjektet ble opprettet basert på et økende behov for ettervern for kvinner.
1108 Flere tiltak var prøvd å sette i gang i fengselet under soning, men disse var ikke
1109 gjennomførbare og hadde ikke effekten som en hadde ønsket. Derfor ble Aurora-
1110 prosjektet grunnlagt, med målgruppen kvinner, tilhørende Bergen kommune og
1111 omegn, før, under og etter soning.

1112
1113 Aurora er basert på en ”tilbakeføringsgaranti”, der prosjektet har som formål å få
1114 kvinnene på best mulig integrert i samfunnet igjen etter soning og AUF ønsker å
1115 utvide Aurora-prosjektet og liknende tilbakeføringsprosjekter, som fremmer
1116 hjelpetiltak som gjør at straffedømte kvinner lettere kommer inn i arbeidslivet igjen,
1117 til alle norske fengsler.

1118
1119 Barnekonvensjonen sier at barn ikke skal fengsles sammen med voksne. Likevel
1120 dømmes hvert år i snitt ti barn under 18 år til fengsel, og de fleste av disse ender opp
1121 med å sone blant voksne. AUF mener at fengsler skal ha egne ungdomsavdelinger for
1122 straffedømte under 18 år.

1123 Tall fra SSB viser at i 2013 sonet nærmere 75% av fangene en dom på under 3
1124 måneder. AUF mener elektronisk fotlenke er straff og frihetsberøvelse. Det innebærer
1125 en fullstendig overvåkning og kontroll av den dømte, samtidig som det foretas tett
1126 oppfølging, med blant annet ikke-varslede urinprøver. Den dømte får et
1127 individualisert opplegg, med ulike bestemmelser. Om vilkårene brytes vil man bli
1128 overført til fengsel.

1129
1130 AUF mener at straffedømte med mildere ubetingede dommer hovedsakelig skal sone
1131 sin straff med elektronisk fotlenke. Frihetsberøvelse gjennom soning med elektronisk
1132 fotlenke i hjemmet bidrar mindre isolasjon fra samfunnet og frigjør eksisterende
1133 soningsplasser.

1134
1135 **AUF vil:**

- 1136 • At norsk kriminalomsorg skal bygge på rehabilitering og skal ha som
1137 hovedmål å tilbakeføre straffedømte til samfunnet og fellesskapet.
- 1138 • At alle norske fengsler skal ha et tilstrekkelig skole, utdanning og
1139 aktivitetstilbud.
- 1140 • At hovedregelen i norske fengsler skal være aktivitet, arbeid og utdanning for
1141 de innsatte under soningstiden.
- 1142 • At Aurora-prosjektet, og liknende prosjekter, skal bli nasjonalt og tilbys i alle
1143 norske fengsler.

- 1144 • At bruken av konfliktråd og “ungdomsstraff” for ungdom som begår straffbare
1145 handlinger må økes.
- 1146 • At barn under 18 år ikke skal sone sammen med voksne straffedømte, men ha
1147 en egen ungdomsavdeling.
- 1148 • Få inn flere yrkesgrupper med barnefaglig og sosialfaglig kompetanse i norske
1149 fengsler.
- 1150 • At førstegangssonere under 25 år, med dommer under 30 måneder, som en
1151 hovedregel, skal starte soningen sin på åpen avdeling.
- 1152 • Styrke og tilby AMO-kurs (arbeidsmarkedskurs) i alle norske fengsler.
- 1153 • Tettere samarbeid mellom NAV og fengslene for lettere å få innsatte ut i arbeid
1154 etter fullført soning.
- 1155 • At ordningen soning med fotlenke skal utvides og skal være hovedregelen for
1156 straffedømte med dommer på under 3 måneder.
- 1157

1158 **Helseuttalelse**

1159

1160 **Ungdomshelse**

1161 **Skolehelsetjenesten**

1162 Undersøkelser viser at flere og flere unge sliter med psykiske lidelser. For AUF er det
1163 viktig med et lavterskeltilbud som fanger opp unge så fort de begynner å slite, og som
1164 får dem videre i systemet når det trengs mer hjelp.

1165

1166 **AUF vil:**

- 1167 • Opprette en nasjonal e-helsesøstertjeneste med lokale tilpasninger
- 1168 • Innføre en nasjonal norm med minst en ansatt i skolehelsetjenesten i 100%
1169 stillinger på alle skoler med tilstedeværelse fem i dager i uka, i tråd med
1170 helsedirektoratets anbefalinger.
- 1171 • Bruke kvotering for å få flere menn til å utdanne seg til skolehelsetjenesten
- 1172 • At skolehelsetjenesten skal kunne henvise til psykolog
- 1173 • Øremerke statlige midler til skolehelsetjenesten
- 1174

1175 **Prevensjon og seksuell helse**

1176 Kvinnens rett til å bestemme over egen kropp er en av de største seieren som
1177 arbeiderbevegelsen gjennom historien. En av disse rettighetene er retten til å kunne
1178 selv bestemme når man ønsker å bli gravid. Rosa-resepten var et viktig steg for å
1179 sikre kvinners mulighet til gratis prevensjonsmidler, men problemet er at resepten
1180 ikke dekker kostnaden for ulike typer midler og gjelder en liten aldersgruppe. Det
1181 mener AUF er feil. Det skal tilbys gratis prevensjonsmiddel som passer best for den
1182 enkelte.

1183

1184 **AUF vil:**

- 1185 • At den nedre aldersgrensen på 16 år for å få subsidiert prevensjonsmidler skal
1186 fjernes.
- 1187 • At det skal gis tilbud om gratis prevensjonsmiddel (også LARC) til alle jenter
1188 frem til fylte 25 år.
- 1189 • Få kunnskap om LARC inn i pensum i medisinstudiet.
- 1190 • Opprette et sex og samfunn-senter i hvert fylke i Norge.
- 1191 • Finansielle ordninger som driver opplysningsarbeid ovenfor ungdom, som

1192 Klara klok og SUSS telefonen.

1193 **HPV-vaksinen**

1194 HPV-vaksinen i barnevaksinasjonsprogrammet er en vaksine som vaksinerer mot
1195 flere HPV-assosierte krefttyper. Vaksinen har fram til nå kun blitt gitt til jenter på
1196 barnetrinnet og født i 1997 eller etter. Nylig bestemte Regjeringen at også jenter født
1197 mellom 1991 og 1996 skal kunne få denne vaksinen gratis. AUF mener dette er en
1198 klok beslutning, samtidig ønsker vi å utvide mottakerne av vaksinen ytterligere.
1199 Gutter kan også bære HPV-viruset. Det finnes gode medisinske argumenter for å
1200 vaksinere mer enn én gruppe i samfunnet når vi vet at også andre grupper kan være
1201 smittebærere. Derfor mener AUF mener derfor at gutter også skal få tilbud om å ta
1202 denne vaksinen.

1203

1204 **AUF vil:**

- 1205 • HVP-vaksinen skal tilbys til gutter under barnevaksinasjonsprogrammet.

1206

1207 **Ja til kjønnspoeng**

1208

1209 Norge har et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarked. 70% av arbeidstakerne i
1210 offentlig sektor er kvinner, mens privat sektor består av 65% menn. I tillegg jobber
1211 langt flere kvinner enn menn deltid, noe som gjør at kvinner jevnt over er taperne i
1212 både lønns- og pensjonsoppgjør. Den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO la i
1213 2015 frem en rapport som blant annet viste at Norge har færre kvinnelige ledere enn
1214 Rwanda og Nicaragua, land vi ellers ikke liker å sammenligne oss med i
1215 likestillingsarbeid. Fra man innførte kjønnskvoltering i ASA-styrer i Norge har
1216 andelen kvinnelige styrerepresentanter økt fra 9% til 41%. Andelen kvinnelige
1217 styrerepresentanter i AS-selskaper har økt fra 15% til 18% i tilsvarende periode. Dette
1218 viser at kvotering fungerer.

1219

1220 Som et ledd i kampen for et likestilt arbeidsliv har flere universiteter og høyskoler
1221 innført kjønnspoeng på ulike linjer med svak kjønnsbalanse. Dette ble blant annet
1222 gjort på en rekke sivilingeniørlinjer på NTNU, med svært gode resultater. I forkant av
1223 studieåret 2016/2017 ble kjønnspoengene tatt vekk fra 6 av linjene, med den
1224 konsekvens at kvinneandelen ble redusert med 50%. Det er fåfengt å håpe på et
1225 større antall mannlige sykepleiere og kvinnelige ledere dersom man ikke utdanner
1226 flere. AUF mener derfor at kjønnspoeng er et viktig virkemiddel for et likestilt
1227 arbeidsliv, og mener at bruken av kjønnspoeng bør trappes opp.

1228

1229

1230 **AUF vil:**

- 1231 • Innføre kjønnspoeng på alle studier som årlig over en periode på 5år har hatt
1232 under 40% representasjon av begge kjønn.
- 1233 • Avvikling av kjønnspoeng på et studie er ikke aktuelt før representasjonen i
1234 arbeidsmarkedet speiler representasjonen på studiet